

új szem

I. évf. / 2. szám

2023

új szem
2023/2

új szem

társadalmi, kulturális és kritikai folyóirat a kolozsvári *a szem* második folyama

Szerkesztők:

András Csaba

Csabay István

Csöngé Tamás

Dobrai Zsolt Levente

Gondos Emőke

Holpár Anna

János Tamás

Jaksa Csaba

Lukács Laura Klára

Marin Diana Karola

Ónya Balázs

Székely Örs

Olvasószerkesztők:

Rétfalvi P. Zsófia

Szatmári Áron

Borítóillusztráció:

Zichy Emma

Felelős kiadó:

Autarkeia Egyesület –PTE BTK Kerényi Károly Szakkollégium

Kolozsvár – Pécs

2023

Tartalom

AZ ELMÉLET FORRADALMA	4
Kapelner Zsolt: Elmélet és forradalom	5
Őze Eszter: Pedagógia és politika: a múzeumalapítás avantgárd stratégiái	17
Kiss Viktor: A forradalom keresése – Vannak-e még járható utak?	25
Bagi Zsolt: Élni az ajánlással	40
Borbély András: Újévi jegyzet a szubjektív hatalomról és a laposságról	49
Tallár Ferenc: Vallásos világlutasítás, kapitalizmus és szabadság	54
TANULMÁNY	66
Ábrahám Andrea-Tekla – Ilyés Andrea: Ki képviseli a magyar diákokat Kolozsváron?	67
Borbély András: Határkonfliktusok – Megjegyzések az irodalmi szociográfia elméletéhez	77
KRITIKA	100
András Csaba: Magyarország magánélete (<i>Magyarázat mindenre</i> – Reisz Gábor, 2023)	101
Hegedüs Ferenc: A feminizmus élménye (<i>Barbie</i> – Greta Gerwig, 2023)	106
Bozsoki Petra: A másik pingponglabda (Kováts Eszter: <i>Genderörületek Németországban és Magyarországon</i>)	110
Szerzőink	131

Ábrahám Andrea-Tekla – Ilyés Andrea

Ki képviseli a magyar diákokat Kolozsváron?

A Kolozsvári Magyar Diákszövetség több mint 30 éve működik, és az egyik legismertebb magyar diákszervezet Erdélyben.⁹⁴ [Alapszabályzatában](#) elsődleges céljaként „az önálló, magyar nyelvű felsőfokú oktatási intézményrendszer létrehozásának és működtetésének támogatását” határozza meg. Második legfontosabb célja pedig „a kolozsvári egyetemi és főiskolai oktatás magyar hallgatóinak [...] érdekképviselése és érdekvédelme, a hallgatói önkormányzatiság kialakítása”. Munkája és programjai tehát a kolozsvári magyar diákoknak szólnak, ezek által pedig a magyar hallgatókat igyekszik egy közösséggé formálni. Az elmúlt évek személyes tapasztalatai, a szervezet önkénteseinek beszámolóí és a programokon résztvevő egyetemista társaink elmondásai alapján úgy látjuk, hogy a szervezet működése felvet egy sor kérdést, kitűzött céljai nem minden esetben valósulnak meg. Emiatt egyre több hallgató kérdőjelezi meg a KMDSZ integritását, és veszíti el a szervezetbe vetett bizalmát. Felvetődik a kérdés, vajon a szervezet valóban a diákokat szolgálja, vagy más érdekek irányítják?

Nehéz megragadni, hogy mi a probléma gyökere, a tünetek azonban láthatóak. A szervezet szórakoztató jellegű események megrendezését vállalja magára, viszont alapszabályzatában az érdekképviselést és a magyar nyelvű oktatás támogatása szerepel fő célként. Hogyan működhet bármilyen érdekképviselést általános rendszerproblémák megvitatása, a diákok részvételének ösztönzése nélkül? Ebben az írásban bemutatjuk, hogy milyen hiányosságokat érzékelünk a KMDSZ működésében mint kolozsvári egyetemisták. Célunk, hogy közismert, illetve kevésbé közismert példákra és történetekre támaszkodva,

---

⁹⁴ Legismertebb, legtöbb résztvevőt bevonó rendezvényei köze tartozik az ETDK (Erdélyi Tudományos Diákköri Konferencia) és a Diáknapok. A Diáknapok inkább szórakoztató, fesztivál jellegű esemény, míg az ETDK-n a hallgatók kutatásaikat mutathatják be egy szakmai zsűrinek. Ezek mellett informál az egyetemisták számára hasznos tudnivalókról, például beszámol a kolozsvári egyetemek diákképviselői és diákszenátori választásairól. Általában a KMDSZ közösségi média oldalaira kerülnek ki ezek az információk, ezeket az oldalakat pedig nagyszámú diák követi. Az utóbbi néhány évben elkezdte megszólítani már a végzős középiskolásokat is. Online meetingen mutatják be a kolozsvári egyetemi életet, oktatási intézményeket, formális és informális társszerveződések, valamint magát a Diákszövetséget és annak programjait. Fontos még elmondani a szervezetről, hogy szakosztályokat működtet. Ezek az egyes karokon jelenlévő kisebb szakmai csoportosulások, melyek fejlődési lehetőséget és szórakozást is biztosítanak a tagoknak.

néhány felszíni tünet bemutatása után rávilágítsunk lehetséges strukturális okokra és magyarázatokra.

A transzparencia hiánya

Először olyan eseteket mutatunk be, amelyek a KMDSZ működésének szervezetlenségét és kaotikusságát példázzák. Az év folyamán több programot is szervez a KMDSZ, amelyen sok magyar diák részt vesz. Egyes események azonban nem zajlanak zökkenőmentesen, a résztvevők szervezetlenséggel találkoznak. A következőkben felvázolunk néhány olyan történetet, amelyet egyetemista társaink éltek át.

Az Erdélyi Tudományos Diákköri Konferencia dobogós helyezettei pénzjutalomban részesülnek, ami egyébként elismerendő. Néhány önkéntes szekcióvezető, résztvevő szerint azonban ezeknek a kifizetése rendszeresen késik, és nem világos milyen okból kifolyólag. Esetenként a díjazottak a konferencia után több mint fél évvel kapják meg a pénzübeli jutalmaikat, emellett a zsűritagoknak is hónapokat vagy akár egy évet kell várni arra, hogy az utazási költségeiket a szervezet visszatérítse. Továbbá, egyéb szervezési hiányosságok miatt nincs egy olyan tér kialakítva, amelyben a diákok visszajelzéseket kaphatnak a munkáikra, némely szekcióban nincs opponencia sem. Egy önkéntes a szekcióvezetők és szervezők közötti kommunikációval kapcsolatban kiemelte, a 2022-es konferencián a szervezők elrontották egy helyezett nevét, majd nem voltak arra nyitottak, hogy kijavítsák a hibát, azok után sem, hogy a szekcióvezető többükkel is próbálta felvenni a kapcsolatot. A 2023-as KMDSZ Diáknapi néhány önkéntese szintén beszámolt nekünk arról, hogy a feladatok leosztása nem volt minden helyzetben megfelelő. Időben egymásra tevődtek a teendők és néha képtelenség volt elvégezni mindent, illetve adott esetben más feladatot kellett elvégezni, mint amit elvállaltak, emiatt úgy érezték, hogy kihasználták őket.

A KMDSZ szervezési malőrjein túl komoly problémának látjuk a transzparencia hiányát. Itt főként személyes tapasztalataink a meghatározóak, amelyek sítáborok, sporttevékenységek és kurzusok során merültek fel. Példaként megemlíthető egy román nyelvkurzus története, amely végül elmaradt. Az előre befizetett összeget csak nehézkesen, két év levelezés után kapták vissza az érintett egyetemisták. Mivel a KMDSZ egy nonprofit szervezet, működéséhez nagymértékben hozzájárulnak különböző pályázatok, önkormányzati támogatások. Emellett feltehetőleg a jelentkezési díjak is jelentős részét képezik a szervezet bevételi forrásainak (pl. az ETDK-án, Diáknapiokon). Mi történik tehát a diákok befizetett pénzével, támogatásokkal? Vajon a teljes összeget felhasználják programszervezésre?

Nyilatkozatok, pénzügyi eredmények alapján arra következtethetünk, hogy a vezetőségnek a szakmaisága, felelősségvállalása, etikus hozzáállása olykor megkérdőjelezhető a pénzügyek területén. A szervezők maguk is kiemelik, hogy olykor mínuszban jönnek ki, ezt a mínuszt pedig megpróbálják a következő évben [korrigálni](#). A [lekövethetlenség](#) és a szervezési mulasztások azt eredményezik, hogy a diákok egyre kevésbé tudják [komolyan venni](#) a KMDSZ-t. Időnként olyan szervezetnek látszik, amely nem tudja teljesíteni a vállalásait, több esetben is csalódottságot okoz önkénteseinek, és más diákoknak is, akik különböző programokon keresztül kerülnek kapcsolatba vele.

Mivel egy diákszervezetről beszélünk, egyrészt érthető, hogy a szórakoztató programok vannak túlsúlyban, ez segíti a diákokat, hogy kapcsolatokat alakítsanak ki, megismerjék egyetemista társaikat. Vannak olyan önkéntesek, akik igyekeznek élni a KMDSZ biztosította intézményesített lehetőségekkel, hogy hiánypótló tevékenységek szervezésében vegyenek részt (pl. sportesemények, ETDK). Ezek az emberek lelkiismeretesen dolgoznak, munkájuk nélkül nehezen tudna eredményeket elérni a szervezet.

Ugyanakkor nem minden diák elégszik meg azzal, hogy a KMDSZ főként szórakoztató programok szervezésére fekteti a hangsúlyt, hanem valós elvárást fogalmaz meg, amikor azt mondja, hogy a szervezet tevékenysége ennél többről is szólhatna (figyelembe véve, hogy magára vállalja a magyar diákok érdekképviseletét). Ezek a vélemények kisebb közösségeinkben gyakran elhangzanak, és azért is fontosak, mert írásunkkal a szervezet hiányosságainak okait szeretnénk feltárni. Fontos kiemelni, hogy nem egy bizonyos elnökön, vezetőségi tagon kérjük számon a problémákat, ezek generációkon keresztül ismétlődő minták, emiatt nem csak a felszíni problémák kezelésében keresendő a megoldás.

A valódi érdekképviselet hiánya

A KMDSZ hangsúlyozza, hogy egyik legfontosabb célja az egyetemisták érdekképviselete. Ez jelenleg gyakorlatban azt jelenti, hogy strukturális szinten arról gondoskodik, hogy a kolozsvári egyetemek döntéshozói testületeibe diákképviselők és diákszenátorok legyenek jelen. A testületekben a tagok 25%-a diák, ezek között vannak tehát a KMDSZ érdekképviseleti tagjai is, akik a magyar diákokat képviselik az adott egyetemen. A diákképviselőket és diákszenátorokat a hallgatók választják. A választásokról a KMDSZ rendszeresen beszámol és szavazásra buzdít. A diákképviselet ilyen formája intézményes szinten valósul meg, és lehetőséget ad arra (legalábbis elviekben), hogy a hallgatók aktív részei legyenek az intézményi döntéshozatalnak. A KMDSZ vezetői gyakran hangoztatják, hogy a diákképviselőkhöz lehet

fordulni az egyetemmel kapcsolatos kérdésekkel és a visszaélések bejelentésével is. De mennyire működik hatékonyan ez a rendszer? Gondoljunk csak a tavalyelőtti, a BBTE Pszichológia és Neveléstudományok Karán felszínre került visszaélésekre, amelyek sokkal hamarabb is tematizálódhattak volna.

2021 novemberében került nyilvánosságra egy videó egy online óráról, amelyben Szamosközi István, a pszichológia kar professzora, a magyar tagozat alapítója, trágár szavakkal szitkozódik és megalázza kollégáját. Az eset nagy [médiavisszhangot](#) kapott és kiderült, hogy a professzor 30 éves pályafutása során nem első alkalommal fordult elő, hogy megszegyenítette a diákokat és a kollégáit. A KMDSZ az ügyet a BBTE etikai bizottsága elé [terjesztette](#), amely büntetésként egy évig [felfüggesztette](#) a tanár oktatói tevékenységét. Vajon tényleg nem jutott el a KMDSZ-hez hamarabb ez a probléma? Ténylegesen érzik a diákok, hogy fordulhatnak a KMDSZ-hez, ha ilyen jellegű visszaélések évekig feltáratlanul maradnak az egyetemen? Van-e felelőssége a szervezetnek abban, hogy ez az ügy idáig fajulhatott?

Ugyanakkor az egyetem intézményes keretein túlmutató érdekérvényesítés még formálisan sincs jelen a szervezet aktivitásában. Megfigyelhető, hogy a KMDSZ inkább csak erdélyi magyar szervezetekkel kollaborál, mint például az OMDSZ (Országos Magyar Diákszövetség). Az utóbbi években azonban nem volt olyan eset, hogy a szervezet együttműködött volna más román vagy külföldi diákszervezettel, hogy közösen álljanak ki diákokat érintő, fontos ügyek mellett, olyan ügyek mellett, amelyek a jelenlegi érdekképviselési rendszerben nem megoldhatók. Ilyenek például: az egyetemi oktatás költségessége, kiutalt ösztöndíjak elégtelensége, lakhatási problémák, bentlakások minősége stb. Több olyan kezdeményezés kellene, mint például a 2019-es marosvásárhelyi egyetemen történő magyar oktatás melletti [kiállítás](#).

Pedig léteznek jó példák arra, hogy más városokban hogyan lépnek fel diákszervezetek ilyen problémákkal szemben. A budapesti [Hallgatói Szakszervezet](#) az érdekképviselést úgy értelmezi, hogy informálják a diákokat az őket érintő fontos döntésekről, de nem csak egyetemen belüli határozatokról, hanem politikai szférában meghozott törvényekről is, például a diákhitel kamatának [növekedéséről](#). Továbbá állást foglalnak olyan kérdésekben mint a lakhatás, vagy a [tanárok alacsony fizetése](#). Az informálás mellett tüntetéseket is szerveznek, amiken keresztül a diákok jogait igyekeznek érvényesíteni. Ezek a mozgalmak határozottan fellépnek az oktatók alacsony bérei, az egyetem piacosítása ellen. 2022 szeptemberében magyarországi diákok ezrei [tüntettek](#), tiltakozásaik a tanárokhoz való méltatlan hozzáállásra, a

tanulókkal szemben támasztott egyre súlyosabb tantervi követelményekre és oktatással kapcsolatos szakmai párbeszéd teljes hiányára [mutattak rá](#). Ehhez azonban az is szükséges, hogy ezek a diákszervezetek működésüket nem másoktól függetlenül képzelik el, hanem különböző mozgalmakkal [együttműködve](#) állnak ki a számukra fontos ügyekért.

Persze jelen felállásban nehéz lenne a KMDSZ-től azt kérni, hogy tüntetéseket szervezzen a diákok érdekeiért, hiszen az utóbbi években nem olyan kép alakult ki róla, amelybe beletartozik a tüntetéseken való aktív részvétel, a diákok többsége megszokta, hogy mást vár a KMDSZ-től. Más diákszervezetekkel összefogva azonban már nem lenne olyan nehéz elképzelni.

Már az is nagy előrelépés lenne, ha becsatlakozna mások kezdeményezéseibe. Például 2022 végén [két tüntetés](#) is volt Kolozsváron,⁹⁵ amelyeknek témája a lakhatási problémák és a megnövekedett energiaárak voltak. Kolozsváron a magyar egyetemisták megtapasztalják ezeket a problémákat, mégsem buzdítja őket senki arra, hogy saját maguk álljanak ki az érdekeikért. A Diákszövetségnek álláspontot kellene foglalnia más szervezetek hasonló megnyilvánulásai mellett, vagy legalább népszerűsíthetné mások kezdeményezéseit, eseményeket a megmozdulásokról. Így a magyar diákoknak lenne fogalma arról, mi zajlik körülöttük a városban, milyen problémák foglalkoztatják a többi egyetemistát. Önmagában probléma, hogy a magyar diákok ritkábban olvasnak román sajtót és így nem szereznek információkat arról, hogy milyen megmozdulások történnek a városban, amelyek őket is érintik. A KMDSZ felvállalhatná azt a szerepet, hogy közvetíti a hazai oktatást és a diákokat érintő híreket vagy román diákszervezetek akcióit.

Továbbá a KMDSZ-nek közzé kellene tennie információkat olyan fontos, diákokat érintő témákról, amelyek sokakat érdekelnek, de nem jutnak el sok emberhez. Ezek vagy nem eléggé közismertek, vagy nehezen hozzáférhetőek, vagy csak román nyelven találhatóak meg. Ilyen témák az ösztöndíjak elosztásának módja, a bentlakások kritériumrendszere, egyetemistáknak járó egészségügyi szolgáltatások, illetve lehetőségek a visszaélések és diszkrimináció ellen való fellépésre. A szervezet már valamelyest jó irányba halad ezzel kapcsolatban. Tavaly először megrendezésre került az első KMDSZ Tanügyi Konferencia ([link](#)), ahol tanügyi szakemberek és egyetemisták találkozhattak, hogy diákokat érintő kérdésekről beszéljenek. Ebben a kezdeményezésben sok lehetőség van és a jövőben szolgálhatja a érdekképviselőt erősítését. Érdeemes volna a következőkben a KMDSZ-nek ezt az eseményt is jobban

---

⁹⁵ A tüntetéseket a Facebookon hirdették meg. Az első 2022. [november 24](#)-én, a második [december 17](#)-én volt.

népszerűsítene, hiszen a rendezvény híre csak nagyon kevés diákhöz jutott el, holott bizonyára nagyobb érdeklődésre találna.

Felmerülhet, hogy kritikánk túl sokat vár el egy tényleges politikai hatalommal nem rendelkező szervezettől. Azonban fontos megjegyezni, hogy a KMDSZ [szoros kapcsolatban](#) van az RMDSZ-szel. Emellett a kolozsvári önkormányzattal is jó kapcsolatot ápol, a Diáknapokat például [támogatja](#) a polgármesteri hivatal. Tehát, már létező erőforrásokat kellene csupán mozgósítania ahhoz, hogy nyomást gyakorolhasson, diszkussziót kezdeményezzen a diákok érdekeivel kapcsolatban. Ehhez viszont fel kell ismernie a KMDSZ-nek, hogy milyen tényleges szükségleteik, problémáik vannak a kolozsvári egyetemistáknak, amelyek nem oldhatók meg az egyetem falain belül vagy azáltal, hogy kritikátlan viszonyt ápol a megmerevedett, gyakran bénító eszközökkel élő politikummal.

Ugyanakkor meg kell említeni, hogy a politikai pártokkal való szövetkezés olykor problematikus lehet. Nemrég kapott teret egy vita az erdélyi nyilvánosságban azzal kapcsolatban, hogy Szabó Ödön RMDSZ-es politikus, a képviselőház oktatási szaktanácsának alelnöke azt bírálta, hogy a jelenlegi magyar diákszervezetek nem törekszenek eléggé arra, hogy a [román szervezetekkel](#) is jó kapcsolatot ápoljanak. Erre érkezett válaszként egy volt MAKOSZ-tag (Magyar Középiszkolások Országos Szövetsége) [levele](#), amely azt hangsúlyozta, hogy az ő aktivitásának idején az akkori magyar politikusok mennyire nem támogatták, hogy a MAKOSZ román diákszervezetek fele nyisson. A KMDSZ vízió nélküli, problémás működésére egy lehetséges magyarázat lehet az, hogy a politikai vezetők nyomást gyakorolnak rá egyes kérdésekben. Ez érthető hozzáállásnak tűnik, ha arra gondolunk, a KMDSZ sok esetben dobantóként funkcionál a magyar diákoknak nagyobb – többnyire politikai –, szervezetekbe való belépéséhez, ahogyan ezt a [véleménycikk](#) is kiemeli.

Karrierpolitikaink mezején

Pierre Bourdieu francia szociológus állítása szerint a valóság viszonszerű, mivel a társadalom viszonyrendszerek összessége. Értelmezésében bevezeti a mező fogalmát, a pozíciók közötti objektív viszonyok konfigurációjaként, viszont ezek a pozíciók pusztán létezésükben is meghatározhatók. Képzeld el, hogy a KMDSZ nem egy légtüres térben létezik, hanem egy mezőn, egy politikai mezőn. Ezen a mezőn más szervezetekkel áll állandó kölcsönhatásban, legközelebb hozzá pedig maga az RMDSZ politikai képviselői szervezet helyezkedik el. Látszólag elkülönülve működnek, azonban a közös érdekek által hatással vannak egymásra. A szövetségen és szervezeten belüli pozíciók birtokosai meghatározhatók azáltal, hogy „milyen

aktuális vagy potenciális helyzetet foglalnak el a különféle hatalomfajták elosztási struktúrájában”⁹⁶. Bourdieu elméletében kifejti, hogy a mező minőségét minden pillanatban a játékosok közti erőviszonyok határozzák meg.

Különböző mezők létezhetnek egymás mellett, hasonló struktúrával, különböző belépési feltételekkel. Tekinthetünk erre egyfajta játékként is. Tudniillik, egy szereplő játéktérben elfoglalt pozíciója nagymértékben függ attól, hogy mi az általa birtokolt tőke összetételének a globális volumene; lehet, hogy egy egyénnek viszonylag sok a gazdasági tőkéje, de kevés a kulturális tőkéje, a másoknak pedig sok a kulturális tőkéje, de kevés a gazdasági tőkéje. A politikai mező határainak a kérdése mindig magában a mezőben kerül meghatározásra. A belépés joga korlátozva van, a már bent lévő játékosok által előre kiosztott feltételeknek, követelményeknek kell megfelelni.⁹⁷ Kecsegtető lehet egy kisebb mező szereplőjének (miután megfelelő hatalmi struktúrák rendezésében egy vezetőség élére kerül) átszivárogni egy más, több érdekviszonyt megmozgató helyre. Így válhat a diákszövetség tagjai számára a karrierépítés az elsődleges céllá, ahhoz pedig, hogy ez megvalósuljon, meg kell felelni a felsőbb szintű irányító elveknek. Ha feltételezésünk valós és az RMDSZ azt sugalmazza, hogy a KMDSZ ne szövetkezzen más román, eltérő ideológiai nézetekkel rendelkező, vagy akár kisebb magyar szervezetekkel, akkor a saját karrierjük építésén, a politikai mező-beli pozíciójuk javításán dolgozó egyének eszerint fognak cselekedni. Kérdésként merül fel, ha ilyen elvek vannak jelen, mennyire nézhetjük el a diákszövetségnek, hogy felhasználja magát az egyetemista közösséget, miközben engedelmeskedik és meg sem próbál politikumtól független lépéseket tenni.

Loïc Wacquant francia szociológus Bourdieu gondolatát továbbvive rámutat arra, hogy a politikai pártok és pártszerű konstrukciók működésében jelen van egy alapvető ellentmondás. Név szerint, hogy a delegálás aktusa (amelynek során a hivatásos politikusokat megbízzák választók akaratának kifejezésével) mindig magában hordozza a kisajátítás, sőt a bitorlás lehetőségét, és ez annál inkább így van, minél inkább megfosztott a képviselt csoport a gazdasági és kulturális tőkétől. Azzal, hogy a diákszövetség élére egy elnök kerül, vezetőtanács tagokkal kiegészülve, hasonló struktúrák és hierarchiák alakulnak ki, akárcsak egy politikai pártban. Látszólag a diákok választanak, ők döntenek el, hogy ki képviselje az

---

⁹⁶ Bourdieu, Pierre: A Mezők Logikája. In: *Olvasókönyv A Szociológia Történetéhez II.* Budapest: Új Mandátum, 2000. 418–430., 419.

⁹⁷ Vö. uo. 420.

érdekeiket, azonban ez sok esetben performatív. Bourdieu azt állítja, hogy a performansz varázslatának rejtélye a „minisztérium misztériumában” rejlik, vagyis abban, ahogyan a képviselő létrehozza azt a csoportot, amely létrehozta őt⁹⁸.

Ha egy szervezet működésében a tartalom helyett a forma válik elsődlegessé, a performansz kiegészül a spektakulummal, amely újabb értelmezési kereteket nyújthat. Guy Debord spektakulum fogalma egy modern társadalmat jellemző jelenséget ír le, amelyben az emberek mindennapi élete és tapasztalatai egyfajta látványossággá válnak, amelyet az információs technológia, a kapitalista piac által irányított képek özöne határoz meg. Elmélete szerint a modern társadalom egy olyan állapotba jutott, ahol a média, a reklámok, a képek által vezérelt kultúra elhomályosítja az emberek valódi élményeit és érzéseit. Így az emberek passzív fogyasztókká válnak és eltávolodnak a valódi élettől, mivel mindig csak bemutatott tartalmakat látnak, és nem találkoznak valódi tapasztalatokkal.

A KMDSZ működését tekintve, értelmezésünk szerint, a spektakulum arra világít rá, hogy a szervezet a külső megjelenésre, a látványosságra, felszínre helyezi a hangsúlyt, miközben a tevékenységek vagy kezdeményezések mögötti tartalmi érték és üzenet háttérbe szorul. Ez a működési forma azzal jár, hogy a diákszervezet tevékenységeinek és eseményeinek a fő célja önmaga megmutatása, a külsőség, performansz kialakítása lesz, anélkül, hogy mélyebben foglalkozna azokkal a fontos ügyekkel és kérdésekkel, amelyek ténylegesen a diákok érdekeit szolgálják.

Az Erdélyi Tudományos Diákköri Konferencia kapcsán egy sor lényegtelen, spektakuláris formai követelményről beszélhetünk. Ezek a követelmények tulajdonképpen az akadémia konzervatív és indokolatlan formáságainak reprodukálásai. Több önkéntes jegyezte meg azt, hogy a szervezőktől olyan elvárások érkeztek, amelyek a szekcióvezetők öltözetére vonatkoztak (pl. elegáns szoknya, magassarkú a konferencián). Kérdés tehát, hogy a rendezvény mennyire hatékony és diákcentrikus, egyáltalán konferencia-e vagy egy verseny, ahol a diákok úgy érzik, teljesíteniük kell, jobbnak kell lenniük társaiknál, ahelyett, hogy kíváncsian, egy barátságos környezetben meghallgatnák egymást, megbeszelnék, hogy ki milyen kutatásban vett részt.

Hasonlóan, minden évben megrendezik a KMDSZ önkéntes gáláját, amelynek elsődleges célja a diákok elismerésének, a média figyelmének kivívása, és természetesen az,

---

⁹⁸ Wacquant, Loic: *Pointers on Pierre Bourdieu and Democratic Politics*. Oxford: Blackwell Publishing, 2004. 3–13., 7.

hogyan az önkéntesek elégedettek legyenek a szervezet működésével (például olyan rendezvények után, amelyeken sokat kellett dolgozniuk, akár úgy is, hogy munkájukat nem igazán, vagy nem megfelelően ismerték el) Ez azért történik, mert a spektakulum szándéka elsősorban az, hogy a szervezet a figyelem középpontjába kerüljön, függetlenül attól, hogy milyen üzenetet közvetít. Az ilyen és ehhez hasonló rendezvények megerősítik azt a feltételezést, hogy az intézmény az intézményért, vezetőségért működik, öncélúan, gazdasági, személyes érdekek mentén szerveződve. Ezek miatt a diákszervezet könnyen elhanyagolhatja azokat az értékeket és célokat, amelyekért eredetileg létrejött. Háttérbe szorul a diákok oktatási érdekeinek képviselete vagy más fontos társadalmi kérdések támogatása. Ez megfoszthatja a diákszervezetet a hitelességtől, és elveszítheti azt a szerepet, amelyet a diákok és az oktatási intézmény számára kellene betöltenie.

Először azt gondolnánk, hogy hosszú távon valódi tartalom és érték nélkül nehéz hűséges és elkötelezett közösséget építeni a diákszervezet körül. Viszont, azok után, hogy több generációt megkérdeztünk a KMDSZ múltbeli és jelenlegi hozzáállásáról, az idők során kialakult hasonlóságokat, mintákat szemlélve, azt feltételezzük, hogy még jó ideig fenn tud maradni jelenlegi formájában. Hogy miért? Talán egy egyszerű válaszként újra Debord szövegéhez fordulhatunk, amelyben megfogalmazódik: „E szerint a spektakulum annak volna köszönhető, hogy a modern emberbe túl sok jutott a nézőből”⁹⁹. Sajnos nem egyszerű feladat kilépni ebből a passzív nézői szerepből. A diáknapok, gólyabálok, kultúrának nevezett szórakoztató események képesek elfedni a szervezet hiányosságait és nem a részvételiség, a vitázás politikai kultúráját táplálják.

Kolozsvári egyetemista közösségünk tagjaiban valószínűleg már megfogalmazódtak hasonló gondolatok, viszont a spektakulum eltereli a diákok figyelmét ezekről a kérdésekről. A diákok nincsenek politikai ágenciájuk tudatában, adottnak tekintenek olyan működési formákat, amelyekben a transzparencia és a hitelesség hiányos, kétes. Ennek következtében diákszervezeti képviselőink (saját érdekeiket szolgáló) performatív diskurzusa kiszolgálja azt a közösséget, amely által tevékenységei működhetnek. Az egyetemisták életében persze fontos szerepet játszanak a szórakoztató tevékenységek, ezek a rendezvények hozzájárulnak az egyetemi élet színesebbé tételéhez. Azonban a diákszövetségnek fel kellene ismernie, hogy az

---

⁹⁹ Debord, Guy: *A spektakulum társadalma*. Budapest: Balassi Kiadó, Ford. Erhardt Miklós. 2006. 57.

érdekképviselő legalább ilyen lényeges szempont. Ha tágítaná a fogalom értelmezési kereteit és komolyan venné vállalásait, ténylegesen hozzá tudna járulni ahhoz, hogy a diákok méltányosabb körülmények között tölthessék egyetemi éveiket.

Szerzőink

Ábrahám Andrea-Tekla

Volt filozófiaszakos hallgató a Babeş–Bolyai Tudományegyetemen, a SZEMinárium tagja.

András Csaba

Adjunktus a PTE BTK Filmtudományi és Vizuális Tanulmányok Tanszékén.

Bagi Zsolt

Egyetemi docens a PTE BTK Filozófia Tanszékén.

Borbély András

Költő, esszéista.

Bozsoki Petra

Egyetemi tanársegéd az ELTE BTK XVIII-XIX. századi Magyar Irodalomtörténeti Tanszékén.

Hegedüs Ferenc

Filmszakos BA hallgató a Pécsi Tudományegyetemen.

Ilyés Andrea

Újságírásszakos hallgató a Babeş–Bolyai Tudományegyetemen, a SZEMinárium tagja.

Óze Eszter

Egyetemi tanársegéd az MKE Képzőművészet-elmélet Tanszékén és a Közép-Európai Művészettörténeti Kutatóintézet tudományos munkatársa.

Kapelner Zsolt

Az ELTE BTK óraadó oktatója, a Norvég Sarkvidéki Egyetem (Tromsø) posztdoktori kutatója.

Kiss Viktor

A Budapesti Corvinus Egyetem és az ELTE ÁJK óraadó oktatója.

Tallár Ferenc

Az ELTE professor emeritusa.